

PHILIP MORRIS
OPERATIONS A.D. NIŠ

NALED

мај 2022.

STARTECH

ОБЈЕДИЊЕНА УПЛАТА
ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ЗА ПРЕДУЗЕТНИКЕ:

Анализа могућности и предлог решења

© 2022 НАЛЕД

Македонска 30/VII, 11000 Београд, Србија

www.naled.rs, naled@naled.rs

Сва права задржана. Овај документ је за потребе НАЛЕД-а израдио КПМГ у оквиру СтарТек пројекта, уз подршку компаније Филип Морис. Анализе, тумачења и закључци изнети у овом извештају не морају нужно одражавати ставове чланова или органа НАЛЕД-а. Сви напори су учињени како би се осигурала поузданост, тачност и ажурност информација изнетих у извештају. НАЛЕД не прихвата било какав облик одговорности за евентуалне грешке садржане у извештају или насталу штету, финансијску или било коју другу, проистеклу у вези са њеним коришћењем. Коришћење, копирање и дистрибуција садржаја овог извештаја дозвољена је искључиво у непрофитне сврхе и уз одговарајуће назначење имена, односно признавање ауторских права НАЛЕД-а.

Садржај

Скраћенице и дефиниције	4
1. Увод	6
2. Предузетници у постојећем правном оквиру	8
2.1. Појам и категорије предузетника	8
2.2. Релативни значај предузетника као ПОБ	10
2.3. Предузетници према начину плаћања пореза и доприноса	12
2.4. Административна питања постојећег система плаћања обавеза предузетника	14
3. Предлог решења	16
3.1. Концепт новог решења	16
3.2. Примери	20
3.3. Појаве у пракси које треба решити	23
3.4. Преглед потребних измена прописа	24
4. Прилог	25
4.1. Уплатни рачуни јавних прихода за уплату обавеза лица која обављају самосталну делатност	25
4.2. Књижење и уплате пример са уплатом само на јединствени рачун и пример са уплатом на јединствени и 843 рачун за здравство	26

Скраћенице и дефиниције

Скраћенице

АПР	Агенција за привредне регистре
БОП	Број одобрења за плаћање који додељује ПУРС
ЗДОСО	Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање, „Службени гласник РС”, бр. 84/2004, ..., 118/2021
ЗДР	Здравство
ЗПД	Закон о привредним друштвима, „Службени гласник РС”, бр. 36/2011, ..., 109/2021
ЗПДГ	Закон о порезу на доходак грађана, „Службени гласник РС”, бр. 24/2001, ..., 118/2021
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
НЕЗ	Незапосленост
ООСО	Организација обавезног социјалног осигурања
ОСО	Обавезно социјално осигурање
ПДВ	Порез на додату вредност
ПИО	Пензијско и инвалидско осигурање
ПОБ	Порески обвезник
ПОБЛ	Порески облик (укључујући и доприносе за ОСО)
ППДГ-1Р	Пореска пријава за утврђивање пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање на паушални приход од самосталне делатности
ППДГ-1С	Пореска пријава за утврђивање пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање самоопорезивањем на приходе од самосталне делатности
ППП ПД	Појединачна пореска пријава за порезе и доприносе
ПУРС	Пореска управа Републике Србије
УРЈП	Уплатни рачун јавних прихода
Правилник о УРЈП	Правилник о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна, „Службени гласник РС”, бр. 16/2016, ... 19/2021
ЗПППА	Закон о пореском поступку и пореској администрацији, „Службени гласник РС”, бр. 80/2002, ..., 96/2021)

Дефиниције

Допринос за ЗДР	Допринос за обавезно здравствено осигурање
Допринос за НЕЗ	Допринос за обавезно осигурање за случај незапослености
Допринос за ПИО	Допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање
Обавезник доприноса	Лице које је дужно да обрачуна и плати све или неки од доприноса за обавезно социјално осигурање.
Осигураник	Физичко лице које је обавезно осигурано према законима који уређују систем обавезног социјалног осигурања.
Предузетник	Физичко лице које самостално обавља делатност регистровану у складу са законом у надлежном јавном регистру које порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит.
Предузетник без личне зараде	Предузетник који се није определио за исплату личне зараде.
Предузетник друго лице	Физичко лице – обвезник ПДВ и свако друго физичко лице које обавља делатност независно од тога да ли је та делатност регистрована и порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит.
Предузетник паушалац	Физичко лице које самостално обавља делатност регистровану у складу са законом у надлежном јавном регистру које порез на приходе од самосталне делатности плаћа на паушално утврђени приход.
Предузетник пољопривредник	Физичко лице – носилац породичног пољопривредног газдинства уписано у регистар пољопривредних газдинстава, које води пословне књиге у складу са ЗПДГ и порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит.
Предузетник без личне зараде	Предузетник који се није определио за исплату личне зараде.

Предмет пројектног задатка је анализа могућности увођења обједињеног плаћања пореза и доприноса за ОСО на приходе од самосталне делатности (даље: порези и доприноси) чији су обвезници различите категорије предузетника¹.

Циљ ове анализе је предлог решења за обједињено плаћање пореза и доприноса чије би спровођење:

- смањило административне трошкове и олакшало плаћање обавеза предузетницима,
- обезбедило једнозначно повезивање уплате са утврђеном обавезом по врсти обавезе (порез на приходе од самосталне делатности, допринос за ПИО, допринос за ЗДР и допринос за НЕЗ) и њено књижење у пореском рачуноводству ПУРС и
- омогућило ПУРС једноставну идентификацију плаћених обавеза по врстама обавеза и по различитим категоријама предузетника за потребе извештавања.

Циљ је, дакле, да се за постојећи прописани начин утврђивања обавеза (самоопорезивањем или решењем) предложи нови начин њиховог плаћања и измене прописа које би омогућиле примену овог предлога.

Другим речима, правила и услови који опредељују начин утврђивања, односно висину обавеза које плаћају различите категорије предузетника нису предмет анализе нити предлога измена. У овом извештају ова правила и услови ће бити представљени у мери у којој је неопходно за разумевање предлога новог начина плаћања утврђених обавеза.

Имајући у виду предмет и циљ пројектног задатка, као и различите категорије предузетника, пројектни задатак обухвата уплате:

- пореза и доприноса које плаћају предузетници који воде пословне књиге, а нису се определили за исплату личне зараде,
- пореза на приходе од самосталне делатности који плаћају предузетници који воде пословне књиге, а определили су се за исплату личне зараде и
- пореза и доприноса на паушално утврђен приход од самосталне делатности који плаћају предузетници-паушалци.

¹ Различите категорије предузетника са становишта пореских прописа представљене су у наредном поглављу овог извештаја.

У наставку извештаја прво је представљен и анализиран постојећи правни оквир који уређује опорезивање прихода од самосталне делатности, релативни значај предузетника као пореских обвезника и прихода од пореза и доприноса које предузетници плаћају, начин плаћања обавеза предузетника као и повезана административна питања.

У поглављу које следи анализу постојећег правног оквира и проистеклих административних питања, дат је предлог решења заснован на анализи постојећег стања и циљевима који се желе постићи, са прегледом потребних измена прописа за његово спровођење.

На крају су дата закључна разматрања у којима су сагледане предности и недостаци задржавања постојећег система у односу на предложено решење, укључујући и процену очекиваног утицаја примене предложеног решења на пореске обвезнике (ПОБ) односно ПУРС.

2. Предузетници у постојећем правном оквиру

2.1. Појам и категорије предузетника

У постојећем правном оквиру појам предузетника није доследно нити једнозначно дефинисан.

Према дефиницији из **Закона о привредним друштвима** (ЗПД)², предузетник је пословно способно физичко лице које

- обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији, дакле, уписано у регистар код АПР или
- обавља делатност слободне професије и уписано у посебан регистар, у складу са посебним прописом, ако је тим прописом одређено да је предузетник.

Такође, индивидуални пољопривредник није предузетник у смислу ЗПД, осим ако посебним законом није другачије уређено. При томе, сам појам, индивидуални пољопривредник није ближе одређен нити у ЗПД нити у пореским прописима.

Из одредби **Закона о порезу на доходак грађана** (ЗПДГ) следи да је предузетник физичко лице - обвезник пореза на приходе од самосталне делатности³.

У зависности од основице на коју се плаћа порез на приходе од самосталне делатности ЗПДГ разликује следеће категорије предузетника⁴:

1

ПРЕДУЗЕТНИК

обвезник уписан у надлежни јавни регистар који порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит,

2

**ПРЕДУЗЕТНИК
ПАУШАЛАЦ**

обвезник уписан у надлежни јавни регистар који порез на приходе од самосталне делатности плаћа на паушално утврђени приход, по решењу ПУРС.

3

**ПРЕДУЗЕТНИК
ПОЉОПРИВРЕДНИК**

обвезник који је носилац породичног пољопривредног газдинства уписано у регистар пољопривредних газдинстава који води пословне књиге у складу са ЗПДГ и порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит и

4

**ПРЕДУЗЕТНИК
ДРУГО ЛИЦЕ**

обвезник ПДВ, као и свако друго физичко лице које обавља делатност и порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит независно од тога да ли је та делатност регистрована.

² Члан 83 ЗПД.

³ Приход од самосталне делатности је приход остварен од привредних делатности, укључујући и делатности пољопривреде и шумарства, пружањем професионалних и других интелектуалних услуга, приход од других делатности, уколико се на тај приход по ЗПДГ не плаћа по другом основу, као и приход остварен трајним или сезонским искоришћавањем земљишта у непољопривредне сврхе (вађење песка, шљунка и камења, производња креча, цигле, црепа, ћумура и сл.), инкубаторском производњом живине, као и другим сличним делатностима, независно од тога да ли су као самосталне делатности регистроване код надлежног органа (члан 31 ЗПДГ).

⁴ Члан 32 ЗПДГ.

Опорезиву добит утврђује сам обвезник (утврђивање самоопорезивањем) усклађивањем добити исказане у билансу успеха на начин утврђен ЗПДГ, док паушални приход утврђује ПУРС решењем применом критеријума и елемената утврђених у ЗПДГ.⁵

Додатно, предузетник и предузетник пољопривредник може се одредити за исплату личне зараде која представља новчани износ који обвезник исплати и евидентира у пословним књигама као своје месечно лично примање увећано за припадајуће обавезе из зараде (порез на зараду и доприносе из и на зараду).⁶ Код утврђивања опорезиве добити, исплаћена лична зарада се признаје као расход.

Према **Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање** (ЗДОСО), предузетник је осигураник – физичко лице које обавља самосталну привредну, професионалну или другу делатност у складу са законом по основу које плаћа порез на доходак грађана на приходе од самосталне делатности.⁷

Као осигураници, предузетници су обвезници:

01

доприноса за ПИО (укључујући и додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у складу са законом) у свим случајевима;

02

доприноса за ЗДР у случају да нису осигурани по другом основу (не плаћа предузетник који је истовремено запослени или је корисник пензије

03

доприноса за НЕЗ у случају да нису осигурани по другом приоритетном основу (не плаћа предузетник који је истовремено запослени или је корисник пензије)

Основица доприноса за предузетнике је:

- месечни износ личне зараде у смислу ЗПДГ, или
- опорезива добит ако предузетник не исплаћује личну зараду, или
- паушално утврђени приход у складу са ЗПДГ.⁸

Предузетник који обавезу за порез и доприносе утврђује самоопорезивањем (предузетник, предузетник пољопривредник и предузетник друго лице) једном годишње, најкасније до 15. априла године која следи годину за коју се утврђује порез, подносе пореску пријаву ППДГ-1С – Пореска пријава за утврђивање пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање самоопорезивањем на приходе од самосталне делатности.

Предузетник паушалац подноси захтев за паушално опорезивање или посредством АПР при регистрацији делатности или непосредно ПУРС уколико делатност не региструје код АПР, а пријаву ППДГ-1Р – Пореска пријава за утврђивање пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање на паушални приход од самосталне делатности, подноси најкасније до 31. јануара године за коју се утврђује порез, уколико је у претходној години дошло до битнијих промена у пословању.

⁵ Члан 33 ЗПДГ.

⁶ Члан 33а ЗПДГ.

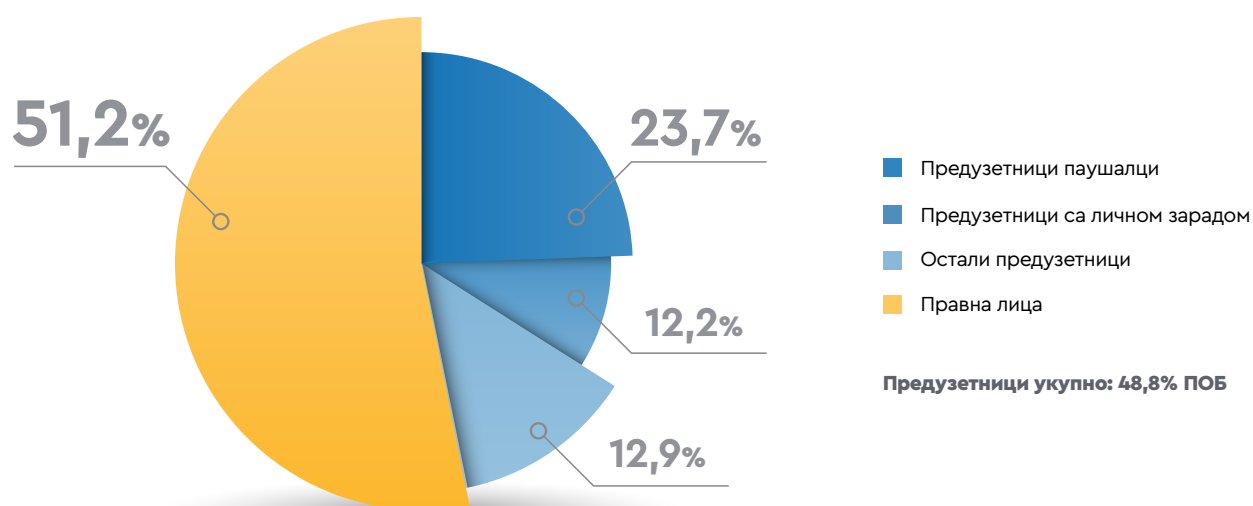
⁷ Члан 6 ЗДОСО.

⁸ Члан 22 ЗДОСО.

2.2. Релативни значај предузетника као ПОБ

Према подацима ПУРС у 2021. години предузетници су представљали готово половину регистрованих ПОБ, односно 48,8% укупног броја.

Слика 1. Предузетници и правна лица: релативан значај

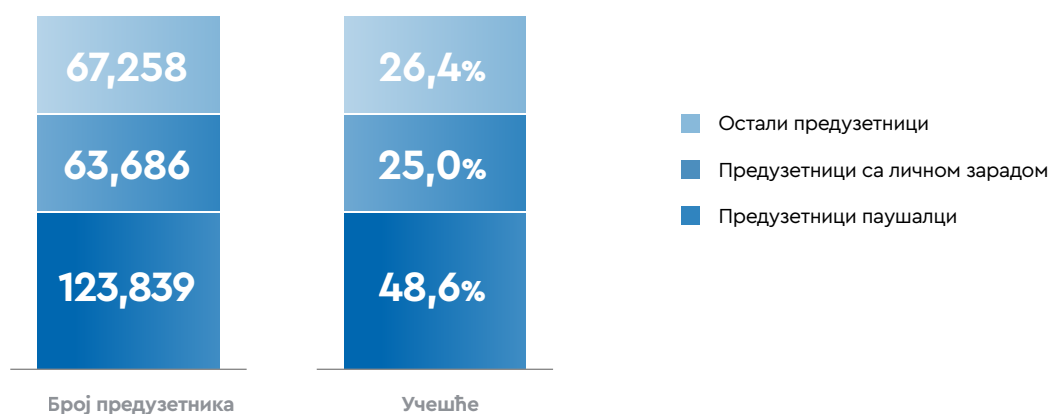

Извор: ПУРС

Највећи број, готово половину предузетника регистрованих у ПУРС, чине предузетници паушалци (48,6%), док предузетници који су се определили за исплату личне зараде представљају четвртину укупног броја предузетника.

На слици 2 у наставку представљен је број и релативни значај појединих категорија предузетника у њиховом укупном броју, према подацима ПУРС из децембра 2021. године.

Слика 2. Број и релативни значај предузетника по категоријама

Извор: ПУРС

У наредној табели представљен је релативни значај прихода од пореза на доходак и прихода од доприноса који плаћају предузетници.

Табела 1. Релативни значај јавних прихода који плаћају предузетници у 2020. год

ПОРЕСКИ ОБЛИК	МИЛ. РСД	%
ПОРЕЗ НА ДОХОДАК – УКУПНО	204,165.7	100.0%
Порез на доходак – предузетници	11,588.7	5.7%
Порез на приходе од самосталне делатности	10,862.6	5.3%
Предузетници паушалци	4,769.4	2.3%
Предузетници са личном зарадом	4,761.5	2.3%
Остали предузетници	1,331.7	0.7%
Порез на личну зараду*	726.1	0.4%
ДОПРИНОСИ -УКУПНО	673,942.7	100.0%
Доприноси – предузетници	30,762.6	4.6%
ПИО -УКУПНО	475,124.3	100.0%
ПИО	22,670.6	4.8%
Предузетници паушалци	12,309.5	1.8%
Предузетници са личном зарадом*	5,028.1	0.7%
Остали предузетници	5,333.0	0.8%
ЗДР -УКУПНО	185,496.9	100.0%
ЗДР	7,542.8	4.1%
Предузетници паушалци	3,814.4	0.6%
Предузетници са личном зарадом*	2,030.9	0.3%
Остали предузетници	1,697.4	0.3%
НЕЗ-УКУПНО	13,321.6	100.0%
НЕЗ	549.2	4.1%
Предузетници паушалци	277.7	0.0%
Предузетници са личном зарадом*	147.9	0.0%
Остали предузетници	123.6	0.0%

* Процена према претпоставци да су обавезе плаћене на најнижу месечну основицу доприноса која је у 2020. години износила РСД 25.801.

Иако представљају готово половину регистрованих ПОБ у ПУРС, предузетници, дакле, приходима од пореза на доходак физичких лица доприносе са 5,7% у 2020. години.

У укупним приходима од доприноса за ОСО, доприноси које су платили предузетници су у 2020. години чинили 4,6% укупних прихода од доприноса.

Будући да приходи од пореза на приходе од самосталне делатности у целини припадају јединици локалне самоуправе (ЈЛС) на чијој територији предузетник има пребивалиште, њихов релативни значај је нешто већи за приходе ЈЛС: у 2020. години они чине 8,8% прихода од пореза на доходак који плаћају физичка лица који припада буџетима ЈЛС.

2.3. Предузетници према начину плаћања пореза и доприноса

Према начину плаћања пореза и доприноса предузетници могу поделити на две велике групе:

01

предузетници који и порез и доприносе плаћају на приходе од самосталне делатности, односно на основицу коју представља опорезива добит или паушално утврђен приход

02

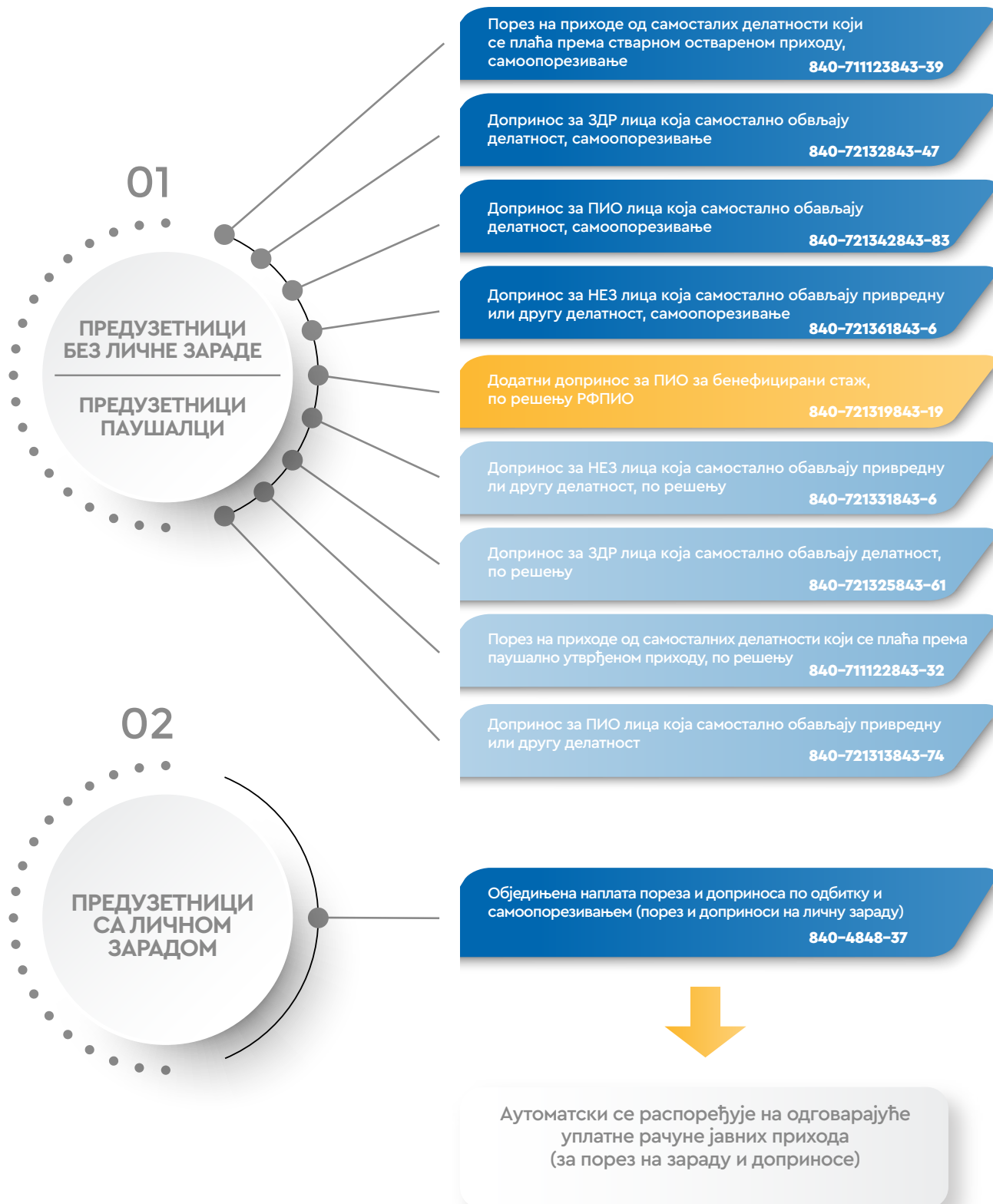
предузетници који порез на приходе од самосталне делатности плаћају на основицу коју чини опорезива добит, док доприносе плаћају на основицу коју чини лична зарада на коју плаћају и порез на зараду

На наредној слици представљене су ове две групе предузетника којима је самостална делатност основно занимање (не плаћају доприносе по другом основу) и уплатни рачуни на које уплаћују обавезе.

Прву групу предузетника чине све категорије предузетника којима је самостална делатност основно занимање, који воде књиге али се нису определили за личну зараду и предузетници паушалци. Уколико не плаћају допринос за бенефицирани радни стаж, они порез и доприносе плаћају на 4 различита уплатна рачуна јавних прихода (УРЈП). Уколико, пак, плаћају и допринос за бенефицирани радни стаж, за који постоји посебни УРЈП, обавезе плаћају на 5 различитих УРЈП. У сваки налог за пренос или уплатницу (4 или 5 у зависности од случаја) уноси се исти позив на број одобрења за плаћање (БОП) који додељује ПУРС.

Другу групу предузетника чине предузетници којима је самостална делатност основно занимање и који су се определили су се за личну зараду (воде књиге по дефиницији). Они порез и доприносе плаћају на два различита УРЈП, са позивом на број одобрења (БОП) који додељује ПУРС, што подразумева да се за сваки месец обавеза плаћа на 2 уплатнице, односно налога за пренос.

Слика 3. Предузетници: уплатни рачуни за плаћање обавеза

2.4. Административна питања постојећег система плаћања обавеза предузетника

У постојећем начину плаћања пореза и доприноса, вероватноћа грешке приликом уплате на 4 или 5 УЈРП није занемарљива.

Свака грешка предузетника код уплате, најчешће генерише потребу за подношење захтева за прекњижавање, што изискује не мали ангажман запослених у ПУРС (анализа уплата и дуговања, доношење решења, књижење).

Табела 2. Годишњи број налога за плаћање и захтева за прекњижавање

Опис	Број налога за плаћање*	Захтеви за прекњижавање у 2021. год.	
		Број захтева**	Број захтева на 10 предузетника
Предузетници, укупно	10,700,640	49,459	1.9
I група (предузетници паушалци и предузетници без личне зараде)	9,172,176	48,675	2.5
II група (предузетници са личном зарадом)	1,528,464	784	0.1

* Процена уз претпоставку да сви предузетници из I групе плаћају сваки месец на 4 УЈРП, а предузетници из II групе на 2 УЈРП.

** Извор: ПУРС

Према подацима представљеним у табели 2, сваки 4 предузетник из I групе поднесе захтев за прекњижавање, док је то случај тек са сваким 100 предузетником из II групе.

Слика 4. Предузетници по начину плаћања обавеза: учешће у броју захтева за прекњижавање и у укупном броју предузетника

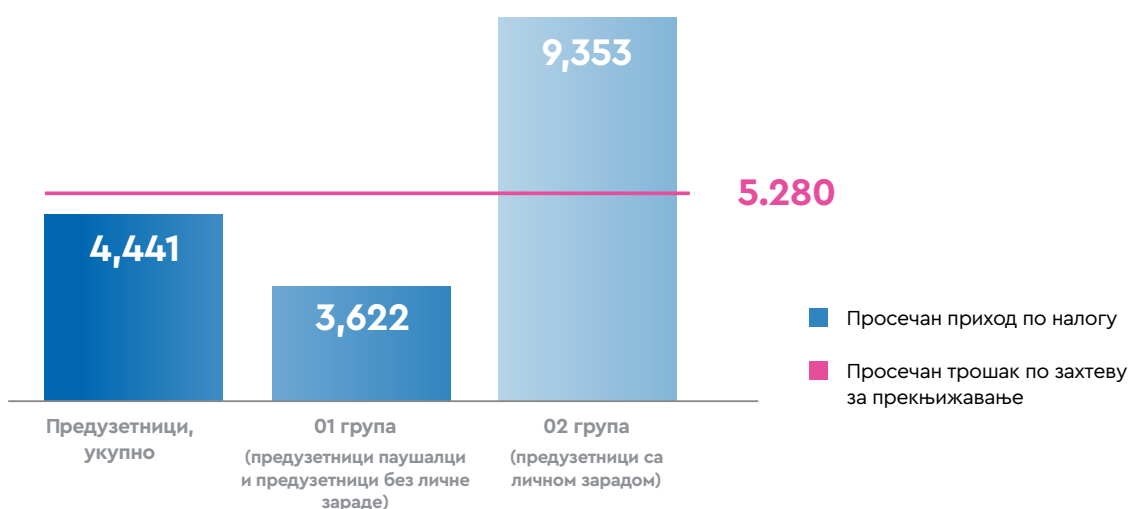

И подаци приказани на слици 4. указују да број рачуна за плаћање битно утиче на број захтева за прекњижавање: иако у укупном броју предузетника учествују са 25%, предузетници који су се определили за личну зараду, те последично плаћају обавезе на 2 УЈРП, поднели су свега 1,6% укупног броја захтева за прекњижавање које су предузетници поднели у 2021. години.

До прекњижавања, на неизмирен дуг на једном УРЈП се обрачунавају камате иако предузетник може бити у претплати истог износа на другом УРЈП. Сторнирање овако насталих камата, по захтеву предузетника, такође подразумева прво анализу и утврђивање основаности захтева, а затим и доношење, те књижење одговарајућих аката.

На слици 5. приказана је процена просечног прихода по налогу за плаћање и просечног трошка за подношење и администрирање захтева за прекњижавање.

Слика 5. Просечан приход по налогу за плаћање и просечан трошак по захтеву за прекњижавање

Просечан приход по налогу за плаћање представља количник износа јавних прихода (порез на доходак и доприноси) који су у 2021. години платили предузетници укупно, односно у оквиру одређене групе и процењеног броја налога за плаћање издатих за ова плаћања.

Просечан трошак по захтеву за прекњижавање представља дневне трошкове рада који настају за месечну бруто зараду од 50.000 РСД уз претпоставку да је и запосленом у ПУРС и предузетнику потребан један радни дан да се спроведе прекњижавање⁹. Претпоставка о једном радном дану за спровођење прекњижавања је веома оптимистична, али и уз овако оптимистичку претпоставку јасно је да би било неопходно поједноставити систем плаћања обавеза предузетницима којим би се прилике за грешку свеле на најмању могућу меру.

⁹ Месечни трошак рада за бруто зараду од 50.000 РСД износи 58.075. Уз претпоставку о 22 радна дана у месецу дневни трошак запосленог у ПУРС и трошак предузетника износи 2.640 РСД, односно укупно 5.280 РСД.

3. Предлог решења

3.1. Концепт новог решења

Предлог је да утврде и системски подрже нова правила обраде пореских пријава које подносе предузетници која би обезбедила да:

- предузетници свих категорија, изузев предузетника са личном зарадом, обавезе за порез и доприносе плаћају на један УРЈП
- књижење уплата по пореским облицима (порез, допринос за ПИО, ЗДР и НЕЗ, даље ПОБЛ) у пореском рачуноводству
- расподелу уплата на постојеће¹⁰ УРЈП за порез и доприносе за ОСО

Имплементација овог предлога подразумева:

1. увођење јединственог УРЈП за уплате пореза и доприноса које плаћају предузетници, изузев предузетника са личном зарадом који на овај УРЈП плаћају само порез на приходе од самосталне делатности (даље: УРЈП за предузетнике);
2. постојећи обрачуни за ППДГ-1С и ППДГ-1Р остају неизмењени;
3. мења се обрада пореских пријава, односно решења и то:
 - мења се УРЈП у обавези;
 - креира се информација за књижење по ПОБЛ;
 - креира се информација за расподелу по дефинисаним УРЈП, укључујући и за додатни допринос за ПИО за стаж са увећаним трајањем ако је потребно;
4. мења се књижење пријаве/решења:
 - уводи се обједињени рачун за укупно задужење;
 - расподељује се укупно задужење по појединачним ПОБЛ;
5. мења се обрада и књижење извода о уплатама, јер се уплате на нови рачун:
 - књиже сагласно креираној информацији за књижење по ПОБЛ;
 - расподељују сагласно креираној информацији за расподелу.
6. Опционо: ако се жели праћење старости дуга по БОП, за сваку месечну обавезу се генерише БОП; ако не, генерише се БОП сагласно постојећем решењу (за све месечне обавезе у току једне године, један БОП);

¹⁰ Уколико буде сагласности ОСО број постојећих УРЈП би се могао смањити.

7. Поред тога, предлог је да се омогући плаћање на УРЈП за предузетнике без обавезе уписа БОП у налог за пренос/уплатницу већ ПИБ предузетника, уз увођење следећег правила:

– ако је у налогу за пренос уписан БОП, измирује се обавеза по исказаном БОП-у, а ако је уписан ПИБ, измирују се обавезе за порез и доприносе предузетника према старости дуга, односно сразмерно, уколико уплата није довољна да намири обавезе по дугу исте старости.

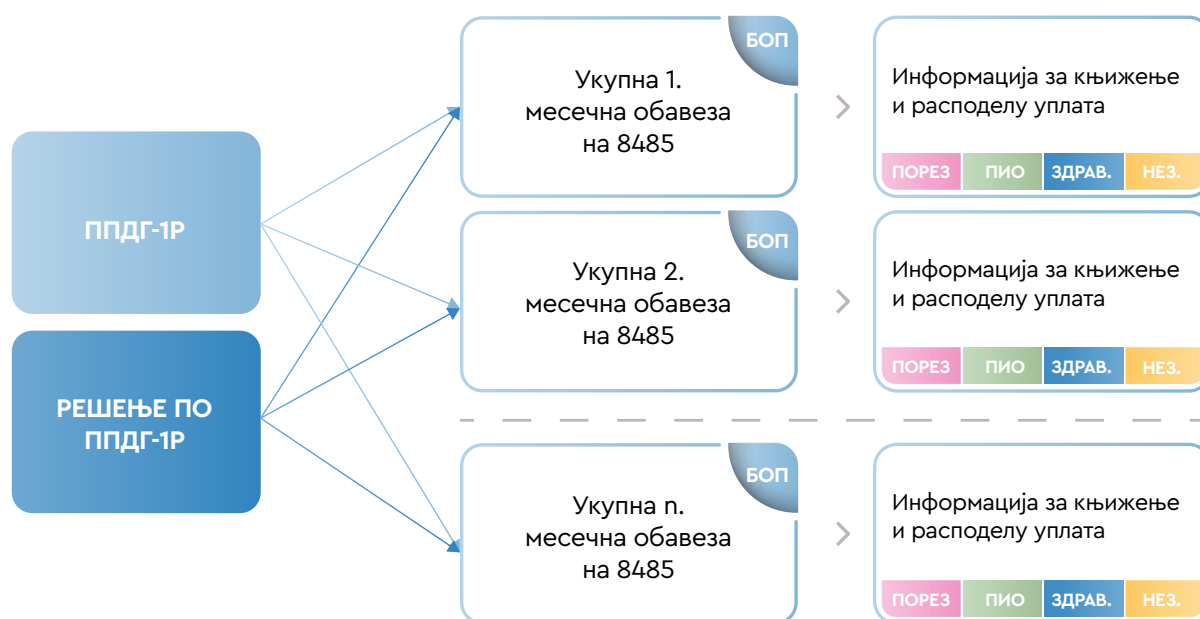
Претпоставимо да је за обједињену уплату пореза и доприноса за предузетнике отворен нови рачун, на пример 8485. Обрачуни за ППДГ-1С и ППДГ-1Р остају какви јесу.

Поступак генерисања БОП-а може да остане какав је сада, а може за сваку месечну обавезу да се генерише нови БОП, чиме би се пратила старост дуга, односно ПОБ би могао да бира обавезу коју ће платити. Од ове одлуке зависи да ли ће се мењати обавештење које ће добити предузетник на порталу ПУРС, односно инструкција за плаћање у Решењу о паушалном утврђивању пореза и доприноса.

Задужења по основу пореза и доприноса која се сада креирају остају иста, само се мења запис: месечно би сада постојао 1 запис који представља збир обрачунатог пореза и доприноса, (рачун 8485) који се распоређује на од 2 до 5 записа по различитим УРЈП, зависно од статуса осигурања предузетника.

Истовремено се креира информација за књижење и расподелу уплате задужења – на рачунима на којима се данас плаћају порез и доприноси, са процентим који ће се применити за расподелу приспеле уплате.

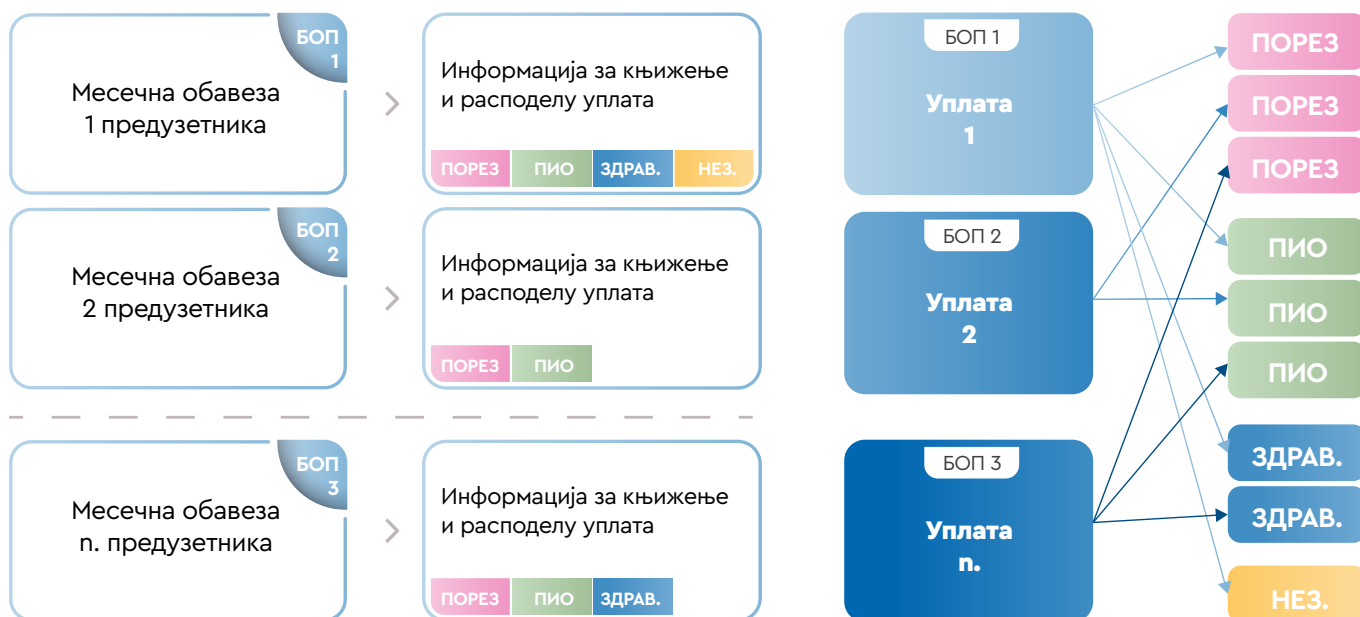
Слика 6. Обработка ППДГ-1С и решења по ППДГ-1Р

Наведена измена би требала да се књижи у пореском рачуноводству. Не само дуговање на нови рачун, већ и податке о рачуну, територији и износу пореза и доприноса (из информације за књижење и расподелу уплате).

Обрада извода са новог рачуна 8485 концептуално би одговарала обради извода обједињене наплатате 8484, у смислу расподеле средстава уплате на унапред дефинисане рачуне за порез и доприносе за предузетнике.

Слика 7. Обрада извода

Разлика у обради извода би зависила од одлуке да ли ће бити 1 БОП за годину, или БОП за сваки месец, те да ли ће се омогућити упис ПИБ-а уместо БОП-а.

1. Један БОП – измирење обавезе би ишло по обавези са најстаријим доспећем исказаног БОП-а; ако уплата не измирује обавезу у целости, пропорционално се распоређује на све рачуне сходно информацији за расподелу; ако уплата у целости намирује обавезу, проверава се да ли је обавеза правовремено плаћена. Ако није, обрачунава се камата. Ако је преостало још средстава, намирује се следећа доспела обавеза по старости доспећа, на претходно описани начин. Ако нема доспелих обавеза, а има преосталих средстава уплате, намирују се камата. Ако има преосталих средстава, обвезник остаје у преплати. Намирене обавезе (основни дуг + камата) се на основу информације за расподелу припремају за „пражњење“ на рачуне пореза и доприноса.

У овом случају, институције би виделе исто што виде и сада (у смислу БОП-а). За предузетнике у ПУРС би се књижили порез и доприноси за ОСО – задужења на основу пријаве/решења, са посебним датумима доспелости за сваки месец са истим „годишњим“ БОП-ом, како би се књижиле и уплате које би се на основу информације за расподелу прослеђивале на 843 УРЈП за порез и доприносе.

2. БОП за сваки месец – на основу БОП-а који је навео предузетник, измирује се на претходно описани начин задужење са задатим БОП-ом. У овој ситуацији, задужење не мора да је доспело.

Ако је преостало још средстава, намирује се најстарија доспела обавеза ПОБ по старости

доспећа. Ако нема доспелих обавеза, а има преосталих средстава уплате, намирује се камата. Ако има преосталих средстава обвезник остаје у преплати на новом рачуну. Намирене обавезе (основни дуг + камата) се на основу информације за расподелу припремају за „пражњење“ на рачуне пореза и доприноса.

У овом случају, спољне институције би могле да према обрачунском месецу, поред задужења виде и намирење, што би омогућило и аутоматску примену процедура за еБоловање, породичко и слично. У ПУРС би се књижили порез и доприноси за ОСО – задужења на основу пријаве/ решења, за сваку месечну обавезу са посебним БОП-ом, а на основу уплата – расподеле на 843 УРЈП за порез и доприносе.

3. У налог за уплату уписује се ПИБ – важи и за варијанту у којој се при задуживању генерише један БОП и за варијанту у којој се при задуживању генерише БОП за сваки месец.

Измирење задужења би ишло по обавези са најстаријим доспећем; ако уплата не измирује обавезу у целости, пропорционално се распоређује на све рачуне сходно информацији за расподелу; ако уплата у целости намирује обавезу, проверава се да ли је обавеза правовремено плаћена. Ако није, обрачунава се камата. Ако је преостало још средстава, намирује се следећа доспела обавеза по старости доспећа, на претходно описани начин. Ако нема доспелих обавеза, а има преосталих средстава уплате, намирује се камата. Ако има преосталих средстава обвезник остаје у преплати. Намирене обавезе (основни дуг + камата) се на основу информације за расподелу припремају за „пражњење“ на рачуне пореза и доприноса за ОСО.

Након обраде свих ставки извода за рачун 8485, ПУРС прослеђује средства на рачуне за порез и доприносе.

Уплата која се раздужује према ПИБ (уплата без навођења БОП) подразумева да се код обраде извода (уплата), селекују сва задужења које има ПОБ (по ПИБ) по ПОБЛ који се обједињено плаћају (порез на приходе од самосталне делатности и доприноси за обавезно социјално осигурање).

Потребна су само задужења ПОБ која нису измирена, што имплицира потребу за податком „износ дуга по задужењу“. Неперформантно би било да се он изводи у фази обраде извода, те зато треба да постоји уз задужење и да се ажурира:

- у фази обраде уплате (умањење дуга по задужењу)
- након измене задужење (измена ПП или решења) – увећање или умањење дуга, зависно од врсте измене
- након евентуалне исправке грешке банке у изводу

Да би у варијанти са једним БОП извештавање према спољним институцијама одговарало њиховим потребама, ПУРС би требало да га апликативно реши тако да систем обезбеди обрачун стања дуга по БОП на почетку месеца који следи обрачунски месец, задужење за обрачунски месец и уплате од почетка месеца који следи обрачунски месец до датума креирања извештаја.

У варијанти (до) 12 БОП – за сваки месец, систем ПУРС би без додатних апликативних решења, извештавање према спољним институцијама креирао на нивоу БОП за конкретан обрачунски месец (задужење за БОП, све уплате прокњижене за тај БОП).

Сматрамо да би опција уплата која се опредељује према ПИБ предузетника уз генерисање БОП за сваки месец била најбоља, јер на најбољи начин задовољава потребе свих заинтересованих страна: једноставност за предузетника и све потребне информације за ПУРС и спољне институције.

У све три наведене варијанте (један БОП, 12 БОП, уплата према ПИБ), је неопходно обезбедити податак о нераспоређеном износу уплате за аутоматско раскњижавање преplate која се може јавити ако је ПОБ уплатио више него што су му доспеле обавезе. Овај податак се мора ажурирати у фази обраде извода и у фази измене задужење (измена ПП или решења).

3.2. Примери

Пример 1: за предузетника „паушалца“ са основним занимањем, месечно се плаћају следеће обавезе на 4 РЈП са истим БОП-ом:

РЈП	Сврха уплате	Износ
711122	Порез на приходе од самосталних делатности – паушал	10.000
721313	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – паушал	25.000
721325	Допринос за здравствено осигурање – паушал	10.300
721331	Допринос за осигурање за случај незапослености – паушал	750

... а ако се уплаћује и додатни допринос за пензијско и инвалидско осигурање за стаж осигураника са увећаним трајањем по решењу Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и:

Укупно:	46.050
----------------	---------------

721319	Додатни допринос за ПИО за стаж са увећаним трајањем – паушал	8.333
Укупно:	54.383	

Пример 2: за предузетника „књигаша“, без личне зараде, са основним занимањем, месечно се плаћају следеће обавезе на 4 рачуна са истим БОП-ом:

РЈП	Сврха уплате	Износ
711123	Порез на приходе од самосталних делатности – самоопорезивање	10.000
721342	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – самоопорезивање	25.000
721351	Допринос за здравствено осигурање – самоопорезивање	10.300
721361	Допринос за осигурање за случај незапослености – самоопорезивање	750

Укупно:	46.050
----------------	---------------

... а ако се уплаћује и додатни допринос за пензијско и инвалидско осигурање за стаж осигураника са увећаним трајањем по решењу Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и:

721319	Додатни допринос за ПИО за стаж са увећаним трајањем – самоопорезивање	8.333
Укупно:		54.383

Информација за расподелу уплата из Примера 1. би садржала следеће податке:

РЈП	Сврха уплате	% расподеле уплате
711122	Порез на приходе од самосталних делатности – паушал	21.7155266
721313	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – паушал	54.2888165
721325	Допринос за здравствено осигурање – паушал	22.3669924
721331	Допринос за осигурање за случај незапослености – паушал	1.6286645
Укупно:		100 %

Ако се плаћа и увећани стаж, информација за расподелу уплата би била следећа:

РЈП	Сврха уплате	% расподеле уплате
711122	Порез на приходе од самосталних делатности – паушал	18.3880992
721313	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – паушал	45.9702481
721325	Допринос за здравствено осигурање – паушал	18.9397422
721331	Допринос за осигурање за случај незапослености – паушал	1.37910744
721319	Додатни допринос за ПИО за стаж са увећаним трајањем – самоопорезивање	15.3228031
Укупно:		100 %

Нека је уплата на нови рачун била 46.050. Укупан износ дуга по БОП-у је 46.050.
Расподела би била Укупан износ по БОП x % за РЈП. Резултат би био следећи:

РЈП	Сврха уплате	Износ расподеле уплате
711122	Порез на приходе од самосталних делатности – паушал	10.000
721313	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – паушал	25.000
721325	Допринос за здравствено осигурање – паушал	10.300
721331	Допринос за осигурање за случај незапослености – паушал	750
	Укупно:	100 %

Ако је уплата на нови рачун била у износу 23.025:

РЈП	Сврха уплате	Износ расподеле уплате
711122	Порез на приходе од самосталних делатности – паушал	5.000
721313	Допринос за пензијско и инвалидско осигурање – паушал	12.500
721325	Допринос за здравствено осигурање – паушал	5.150
721331	Допринос за осигурање за случај незапослености – паушал	375
	Укупно:	23.025

Из наведених примера се види да није могућа уплата само пореза или неког од доприноса.
Свака уплата се расподељује са истим процентима на унапред дефинисане РЈП.

3.3 Појаве у пракси које треба решити

1 Обзиром да су честе промене код предузетника (Основ за пријаву, Основ осигурања, Прелазак из паушалног опорезивања у опорезивање на стварни приход, Привремени прекиди рада, Промена статуса осигурања предузетника и сл.), предузетник подноси нову пријаву, ПУ доноси ново решење, али БОП остаје исти.

Понуђени концепт обједињене уплате у наведеној ситуацији треба да промени информацију о расподели од одређеног датума, тј. да измена сваке информације за расподелу кроз време буде трајно доступна за расподелу уплата, а да зависно од обавезе која се намирује, користи се информација за расподелу која је била од значаја за тај период.

Предлог:

да свако решење генерише свој БОП, како би информација за расподелу, коју је генерисало решење била јединствена за то решење и тај БОП. Имајући у виду да би предузетницима било омогућено да обавезу уплаћују и коришћењем ПИБ-а када БОП не морају уносити, креирање посебног БОП за свако решење не би нужно проузроковало додатне грешке предузетника.

2 Могућност уплате само доприноса за здравствено осигурање.

Понуђени концепт би морао да „савлада“ промену расподеле по БОП-у, тако што би се расподела креирала на основу постојећег „преосталог“ дуга за порез и доприносе за ОСО, што би прилично оптеретила обраду уплата.

Свака месечна обавеза би се иницијално „обавезала“ да користи расподелу по БОП.

Обрада уплате на рачун обједињене уплате би морала сваки пут да креира нову информацију за расподелу, на нивоу доспеле месечне обавезе, узимајући у обзир све уплате – односно њихове расподеле (због уплате на 843 рачунима). Такође, сама обрада уплате на 843 рачуну би требала да се мења, како се не би десила „преплата“ за конкретан порез или допринос за ОСО по месечној обавези.

Пример дат у ексел документу „Књижење и уплате – предузетници – са примером-10-03-2022“, у листу „Пример са 843“ показује колико се „компликује“ праћење дуговања предузетника и расподела уплата, као и негативан утицај на перформансе система код расподеле уплата.

Сматрамо да би измене потребне да се предузетницима омогући појединачно плаћање доприноса у оквиру обједињеног плаћања водиле несразмерно великим трошковима и ризицима, те да онда не би требало ни мењати постојећи систем у којем предузетник може да бира шта ће да плати.

3.4 Преглед потребних измена прописа

Предложени концепт захтева једино измену Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна, („Службени гласник РС“, бр. 16/2016, ... 19/2021).

Овим Правилником би требало предвидети посебан уплатни рачун за обједињену уплату пореза и доприноса на приходе од самосталне делатности предузетника паушалаца и предузетника који порез и доприносе плаћају на опорезиву добит. На овај рачун би предузетници који су се определили за личну зараду уплаћивали само порез, будући да се њихово годишње задужење, које плаћају аконтативно, и односи само на порез.

Процедуре за књижење обавеза и уплата, као и за расподелу уплата на 843 УРЈП би требало прописати унутрашњим актом ПУРС, односно протоколом између ПУРС и Управе за трезор.

4. Прилог

4.1. Уплатни рачуни јавних прихода за уплату обавеза лица која обављају самосталну делатност

Према важећим прописима, а зависно од начина утврђивања обавеза и статуса обавезног осигурања лица које обавља самосталну делатност, односно предузетници порез и доприносе уплаћују на неки од УРЈП представљених у табели 3.

Табела 3. УРЈП за порез и доприносе предузетника

УРЈП	Опис	Уплатилац
8484	Обједињена наплата пореза и доприноса по одбитку	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник са личном зарадом
711122	Порез на приходе од самосталних делатности	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац
711123	Порез на приходе од самосталних делатности	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник без личне зараде Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом
721313	Допринос за ПИО	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац којем је самостална делатност основно занимање.
721342	Допринос за ПИО	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник без личне зараде којем је самостална делатност основно занимање. Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом којем је самостална делатност основно занимање
721419	Допринос за ПИО	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац који је запослен или пензионер Предузетник без личне зараде који је запослен или пензионер Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом који је запослен или пензионер
721319	Додатни допринос за ПИО (бенефицирани радни стаж)	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац Предузетник без личне зараде Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом
721323	Допринос за ЗДР	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник без личне зараде којем је самостална делатност основно занимање
721325	Допринос за ЗДР	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац којем је самостална делатност основно занимање
721341	Допринос за ПИО	<ul style="list-style-type: none"> Лице која се баве пољопривредом (пољопривредник, члан домаћинства пољопривредника и мешовитог домаћинства, носилац или члан регистрованог пољопривредног газдинства)
721351	Допринос за ЗДР	<ul style="list-style-type: none"> Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом којем је самостална делатност основно занимање
721331	Допринос за НЕЗ	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник паушалац којем је самостална делатност основно занимање
721361	Допринос за НЕЗ	<ul style="list-style-type: none"> Предузетник без личне зараде којем је самостална делатност основно занимање Систем ПУРС за предузетника са личном зарадом којем је самостална делатност основно занимање

4.2. Књижење и уплате пример са уплатом само на јединствени рачун и пример са уплатом на јединствени и 843 рачун за здравство

Документ у ексел формату „Књижење и уплате – предузетници – са примером-10-0302022.xlsx“ достављен уз основни текст.